

451 градус за Фаренгейтом

Рей Бредбері

Донові Конгдону із вдячністю

451° за Фаренгейтом — температура, при якій загоряється папір.

Якщо тобі дадуть лінійований папір, пиши впоперек.

Хуан Рамон Хіменес

Сюжет твору

[Шукати повний текст твору "451 градус за Фаренгейтом" в інтернеті](#)

Роман "451 градус за Фаренгейтом" розповідає про тоталітарне суспільство, в якому література заборонена, а пожежники повинні спалювати всі заборонені книги, які виявлять, разом з будинками. Власники книг при цьому підлягають арешту, одного з них навіть відправляють до психіатричної лікарні. Автор описав людей, які втратили зв'язок один з одним, з природою, з інтелектуальним спадком людства. Люди поспішають на роботу чи з роботи, ніколи не говорячи про те, що вони думають або відчують, розмовляючи лише про безглузді дрібниці, захоплюючись тільки матеріальними цінностями. Удома вони оточують себе інтерактивним телебаченням, яке проектує зображення відразу на стіни (в які вбудовані кінескопи), і заповнюють свій вільний час переглядом телевізійних передач, нескінченних і безглузвих серіалів. Однак "щаслива", на перший погляд, держава перебуває на порозі тотальної руйнівної війни, якій все ж судилося розпочатися.

Головний герой роману, пожежник Гай Монтеґ знайомиться з сімнадцятирічною дівчиною Кларіссою Маклеллан і починає розуміти, що можливе й інше життя. Кларіссу вважають дивною через її захоплення природою, бажанням говорити про почуття, думки і просто життя. Монтеґ любить свою роботу, але таємно забирає з декількох будинків книги, які повинен був спалити. Смерть Кларісси, яку збиває автомобіль, зустріч з жінкою, яка відмовляється покинути свій будинок, залитий гасом, і сама черкає сірником об поруччя та спалює себе разом з книгами, підсилює внутрішній розлад Гая. Пізніше Гай пригадує прізвище "Рідлі", яке звучить у фразі тієї жінки: "Будь мужнім, Рідлі. Божою милістю ми запалимо сьогодні в Англії таку свічку, яку, я вірю, їм ніколи не загасити". Начальник Монтеґа, брандмейстер Бітті, пояснює Монтеґу слова старої жінки: "Людина на ім'я Латімер сказав це людині, яку звали Ніколас Рідлі, коли їх спалювали на багатті за єресь в Оксфорді 16 жовтня 1555 року". Монтеґ вирішує кинути свою роботу після того, що сталося. Він прикидається хворим на добу.

Брандмейстер Бітті дає Гаю день на те, щоб отямитися, кажучи, що у кожного пожежника бувають такі хвилини в житті. Але після цього натякає, що Монтеґ повинен

принести книгу, яку він вкрав у жінки, яка згоріла, і сховав під подушку, щоб спалити її. Бітті стверджує, що сенс знищення книг полягає в тому, щоб зробити всіх щасливими. Він пояснює Монтеґу, що без книг не буде ніяких суперечливих думок і теорій і ніхто не буде виділятися, ставати розумнішим за сусіда. А з книгами — "хто знає, хто може стати мішенню добре начитаної людини?". Життя громадян цього суспільства абсолютно позбавлене негативних емоцій — вони тільки те й роблять, що розважаються. Навіть смерть людини "спростили" — тепер трупи померлих кремують вже через п'ять хвилин, щоб нікого не турбувати. Монтеґ намагається розібратися в своїх думках, просить свою дружину Мілдред допомогти йому в цьому, починає діставати зі схованки за ґратами вентиляції книги і читати уривки з них, але дружина не розуміє його, вона нажахана тим, що відбувається, кричить про те, що він їх погубить. Вона відсторонюється від нього, надягаючи навушники, спілкуючись зі своїми телевізійними "родичами" і з сусідками.

Ґай згадує про старого Фабера, якого він зустрів рік тому в парку. Старий сховав щось до лівої кишені пальто, побачивши Монтеґа, різко встав, немов хотів втекти, але Монтеґ зупинив його, потім завів розмову про погоду і т. д. Старий спочатку злякався, але потім зізнався, що він, колишній професор англійської мови, осмілів, став більш балакучим і прочитав напам'ять кілька віршів. Обидва уникали згадування в розмові того, що Монтеґ — пожежник. Фабер написав йому свою адресу на клаптику паперу: "Для вашої картотеки, — сказав старий, — на той випадок, якщо ви надумаете розсердитися на мене". Ґай знаходить картку колишнього професора, відкривши шафу в спальні, в ящику з написом "Майбутні розслідування" і дзвонить Фаберу. Він з'являється в нього вдома з Біблією і просить вислухати його, навчити розуміти те, що він читає. Фабер дає Монтеґу мініатюрний приймач, схожий на слуховий апарат, для екстреного зв'язку. Вони домовляються про те, що будуть діяти спільно — робити копії книг за допомогою друкаря (знайомого Фабера), чекати війни, яка зруйнує нинішній порядок речей, і сподіватися, що тоді, в тиші, можна буде почути їх шепіт.

Ґай повертається на роботу зі слуховою капсулою у вусі. Мілдред, а до цього дві сусідки, міс Клара Фелпс і місіс Бауелс, яким він, розсердившись через їхні порожні балачки, прочитав вірш "Берег Дувра", доносять, що Монтеґ зберігає вдома книги. Бітті підлаштовує все так, що Ґай приїжджає за викликом на спалення власного будинку. За ним стежить механічний пес, якого Монтеґ завжди побоювався — він був упевнений, що пес налаштований проти нього. За вказівкою Бітті Ґай спалює власний будинок, а потім струменем полум'я з вогнемета вбиває Бітті, який свідомо спровокував його на це, вдаряє двох пожежників і спалює електричного пса. Але електричний пес все-таки встигає зачепити його голкою з новокаїном, одна нога Ґая німіє, і це уповільнює його пересування. Всюди чути виття сирен, за ним женуться поліцейні машини, починається організована погоня на поліцейних гелікоптерах.

Ґая мало не збиває машина, його рятує падіння. "Водій вчасно зрозумів, навіть не зрозумів, а відчув, що машина, яка мчить на повній швидкості, наїхавши на лежаче тіло, неминуче перекинеться і викине всіх геть". Тому в останню секунду машина круто

повернула і об'їхала Монтеґа. Ґай підбирає книги і підкидає їх в будинок міс Блек і її чоловіка-пожежника. Далі він прямує в будинок колишнього професора. Там господар будинку вмикає телевізор, і вони дізнаються про погоню, яка транслюється з повітря, і про те, що доставили нового електричного пса, який вистежить злочинця. Монтеґ радить своєму союзнику спалити покривало з ліжка, кинути в пічку стілець, протерти спиртом меблі, всі дверні ручки, спалити підстилку в передпокої, — знищити всі речі і предмети, до яких він торкався; Фаберу слід увімкнути на повну потужність вентиляцію у всіх кімнатах, посипати нафталіном все, що є в будинку, увімкнути на повну силу поливні установки в саду, промити доріжки з шлангів, — щоб стерти запах Ґая. Вони домовляються про зустріч через один-два тижні в Сент-Луїсі, за умови, якщо залишаться живими. Монтеґ повинен написати колишньому професору на адресу головної пошти. Туди Фабер відправиться в гості до друкаря. Ґай бере валізу зі старими речами свого соратника і залишає його будинок.

Монтеґ пробирається до річки, перевдягається, заходить в воду, течія підхоплює його і забирає в темряву. Електричний пес втрачає його слід біля річки. Коли Ґай виходить з води, він заходить в ліс, знаходить залізничну колію, що веде з міста углиб країни, бачить далеко вогонь багаття і йде на його світло. Там він зустрічається з купою якихось людей, які ставляться до нього дуже привітно. Серед них: Гренджер, який написав книгу під назвою "Пальці однієї руки. Правильні відносини між особистістю і суспільством"; Френд Клемент, колишній завідувач кафедри Томаса Харді в Кембріджському університеті; доктор Сіммонс з Каліфорнійського університету, знавець творчості Хосе Ортега-і-Гассета; професор Уест, який багато років тому в стінах Колумбійського університету зробив чималий внесок в науку про етику, тепер уже давню і забуту; преподобний отець Падовер — він тридцять років тому виголосив кілька проповідей і втратив парафіян через свій спосіб мислення за один тиждень. У них є портативний телевізор, тому вони заочно знають Ґая. Йому дають випити флакон з безбарвною рідиною, щоб змінити запах поту. Через півгодини, за словами Гренджер, Ґай буде пахнути, як двоє зовсім інших людей. По телевізору вони спостерігають інсценування смерті Монтеґа, — замість нього електричний пес голкою з новокаїном вбиває випадкового перехожого.

Далі з'ясовується, що нові знайомі Ґая — частина спільноти, яка зберігає рядки літературних творів в своїх головах до тих пір, поки тиранія не буде знищена, а літературна культура не буде відтворена (вони бояться зберігати друковані книги, оскільки вони можуть видати розташування повстанців). Кожен з них утримує у власній пам'яті якийсь видатний літературний твір. Монтеґ, який пам'ятає кілька уривків з біблійних книг — Проповідника і Одкровення Іоанна Богослова, приєднується до їхньої спільноти. В одну мить починається і закінчується війна, і група професорів разом з Ґаєм спостерігає здалеку за загибеллю міста в результаті атомного бомбардування. У цей момент Монтеґ, який кинувся долілиць на землю, відчуває (або йому здається), що він бачить загибель Мілдред. Фабер уникає загибелі, він перебував в цей час в автобусі, прямуючи з одного міста в інше. Після катастрофи нові однодумці вирушають в дорогу,

і кожен думає про своє. "Пізніше, коли сонце зійде високо і зігріє своїм теплом, вони почнуть розмовляти <...> Монтеґ відчув, що в ньому пробуджуються і оживають слова. Що скаже він, коли прийде його черга? <...> "І по цей, і по той бік ріки дерево життя, яке дванадцять раз приносить плоди, яке дає кожен місяць плід свій і листя своє — для оздоровлення народів ..." Так, думав Монтеґ, ось що я скажу їм опівдні. Опівдні ... Коли ми прийдемо до міста".